تعلیمات موسقی

جلد اوّل

دستور تار

تصنیف

کلنل علینقی خان وزیری

دیپلمهٔ مدرسهٔ عالی موزیک در پاریس

منقسم بدو جزو

جزو اوّل — موسقی اروپائی یا « بین المللی »

جزو دوّم — موسقی وطنی یا « ایرانی »

انشاء سهل وساده برای عموم واسلوب « پداگژیک » طرزتعلّم جدیدکه برای شخص باسواد هادی مطمئن و بهیچوجه محتاج بمعلم نخواهد بود .

حق طبع محفوظ برای تمام ممالک

Tous drois de traduction et de reproduction reservés pour tous pays.

سخن ناشر

یکی از موضوعاتی را که مؤسسه‌ی فرهنگی‌ـهنری ماهور رسالت فرهنگی خود می‌داند، انتشار و در دسترس‌گذاشتن منابع مطالعاتی و آموزشی موسیقی ایران است.

کتاب *دستور تار*، به گفته‌ی خود علینقی وزیری، در ۱۳۳۱ ق/ حدود ۱۲۹۲ش، پیش از سفر او به اروپا، نوشته شده است اما چاپ آن «به‌واسطه‌ی عدم وسایل چاپ» به تأخیر می‌افتد تا اینکه وزیری، پس از اتمام تحصیلات خود در پاریس، آن را، حدود ۱۳۰۱ش، در چاپخانه‌ی کاویانی در برلین، به چاپ می‌رساند. امروزه ممکن است این کتاب برای آموزش تارنوازی چندان کارآمد به‌نظر نیاید، اما به‌جهت اهمیت نقش تاریخی آن و مطالعه‌ی سیر تحول آموزش موسیقی ایرانی در سده‌ی گذشته، و نیز آگاهی از برخی نظریات علینقی وزیری، به‌ویژه درباره‌ی موسیقی ایرانی، می‌تواند مورد استفاده‌ی محققان قرار گیرد.

تقدیم و تهدیهٔ

این کتاب را به یگانه دوست عزیز و محترم خود

آقای

مصطفی قلیخان صمصام الملک «بیات»

مینمایم

بسم الله الرحمن الرحیم

قبل از شروع بمطلب

برای بصیرت قارئین محترم و محصلین عزیز باید قبلاً ذکر نمائیم که این کتاب درسنهٔ ۱۳۳۱ هجری نوشته شده وتا بحال بواسطهٔ عدم وسایل چاپ بتأخیر افتاده ، حالیه پس از اتمام تحصیلات خود در (پاریس) بخیال فرستادن ارمغانی برای هموطنان خود باین کتاب رجوع نموده ونظر بسلیقهٔ امروزه مخصوصاً در طرز (پداگژیک) علم تعلّم مجبور بحک واصلاحی در او شده ولی بطرح کتاب از تقریظ وقسمت تاریخی وقسمتی از موسقی ایران تغییری نداده باین امید که در تعقیب آن دستورهای دیگر برای «ویلن» وسایر رشته‌های موسقی منتشر نمائیم تقدیم هموطنان محترم میشود و در خاتمه خاطر نشان میشود که در تحصیل این کتاب مثل تحصیل هر رشتهٔ دیگر از علوم باید یک مبحث یاساده‌تر یک درس را کاملاً بخوبی دانست تابتوان شروع بدرس بعد نمود — برای لغاتی که بنظر غریبه میآیند در خاتمه (جنگی) مختصر از لغات مشکله بطرز الف بائی برای عموم ترتیب داده شده است ، شاگرد محصّل باید بتدریج آن اصطلاحات را فرا گرفته که درجریان تحصیل موقع ومعنی حقیقی را بشناسد — منظور از نشر این دستور مخصوص «تار» بااین انشاء ساده باین مناسبت است که «تار» سازی است عمومی درایران وبعضی ممالک اسلامی وکلید خوبی است برای نشر خط موزیک ، بدین وسیله موزیسین سواد پیدا کرده وتحریرات موسقی را میتواند کم وبیش موافق درجهٔ قوه‌اش خوانده یا بنوازد .

ضمناً باید ملاحظه کرد که موزیک درتمام عالم بهمین خط نوشته میشود واین خطی است بین‌المللی وصنعتگر این رشته بدون هر معلومات خارجی در هر نقطه‌ای از عالم با همان زبان مادری خود تغنّم نموده واحساسات ملل مختلفه را با این زبان (خط موسقی) میتواند بخوبی ترجمه نماید ، واین آرزوئی است که سالها است در ممالک مختلفهٔ روی زمین تعقیب میشود که شاید روزی مثل خط موسقی زبان معمولی عالم را هم یکی نمایند که انسان همانطورکه یک شکل خلق شده است یکزبان هم تکلم نماید ما ازحال تقدیس مینمائیم روزی را که این زحمت بزرگ بی نتیجهٔ عمومی مرتفع ویگانه عامل اتحاد وامتزاج ملل برقرار شود .

نکتهٔ دیگر که مجبوریم نگفته نگذاریم این است که شاید درقسمت موسقی ایران یک قسم خود پسندی برای این جانب تصور برود که هر چه هست ازتصنیفات خود بنده است درصورتیکه تصنیفات وقطعه‌های قشنگ ازآقایان آرتیست‌های ایرانی موجود ، اما بموجب مختصر تجربه‌ای که نموده‌ام درج آنها گذشته ازاینکه ازاینجا وسائل بمدت طولانی و باصعوبت فراهم میشدند (چون هیچیک نوشته نشده‌اند) باعث زحمت وگله گذاریهای فوق‌العاده شده باین جهت مصمم شدم که تهمت خود پسندی‌را تحمل کرده واین سعی و عمل را بتنهائی بعهده گرفته و تصنیفات خودرا که همه قسم مختار در تغییر و تبدیل آنها بنا بصرفهٔ کتاب هستم بمعرض شاگردان عزیز خود بگذارم .

(ک . ع . وزیری)

(بقیه صفحهٔ مقابل)